

NÁRODNÍ DIVADELNÍ DŮŇA 83

BRNO 27.8. - 4.9.1983

úvodem

Zájmová umělecká činnost je neprofesionální aktivitou lidí, kteří se z přirozené zábavy a vlastního zájmu ve volném čase zabývají soustavnějším, hlubším sledováním určitého uměleckého oboru a sami se v tomto oboru v různé míře aktivně projevují. To je strohá formulace zájmové umělecké činnosti, ale její podpoře a rozšiřování se dostává velké pozornosti celé naší společnosti. Socialistická společnost proto vychází ze sepětí ZUČ se životem, s jeho bohatým a mnohotvárným obsahem, s jeho rostoucími a kvalitativně se měnícími potřebami.

Není proto náhodné, že všechny otázky ZUČ stály a stojí v popředí zájmu SSM od jeho samotného vzniku. Celé období bylo charakterizováno velkým politickoorganizačním úsilím orgánů Svazu mládeže o vybudování široké institucionalizované sítě kolektivů ZUČ. Toto úsilí přineslo nesporné výsledky. SSM v ČSSR je zřizovatelem téměř 10.000 souborů a kolektivů ZUČ.

Právě významnou oblastí tvořivého uměleckého zájmu,

ve které pracuje značná část mladých lidí, je oblast slovesného umění, literární tvorby, divadel malých jevištních forem a uměleckého přednesu. V této oblasti pracuje téměř polovina kolektivů

zájmové umělecké činnosti v Socialistickém svazu mládeže. Význam této oblasti vyplývá z faktu, že právě slovesné umění má výraznou schopnost vyjádřit nejsrozumitelnějším uměleckým prostředkem v tvůrčí i interpretační oblasti

nejzávažnější stránky života člověka, jeho úsilí a zápasy o pokrok a spravedlnost, o lepší svět, o komunismus.

Příkladem toho jsou nejen tradiční kroužky přátel literatury, které se především zaměřují a tvoří přechod od poznávací funkce k vlastní tvůrčí aktivitě. Tito mladí lidé se nejen seznamují s díly naší a světové literatury a přes poznání základů literární práce přechází k vlastní tvůrčí aktivitě svých členů. A proto nejsou neznámým pojmem literární soutěže Strážnice Marušky Kudeřkové, soutěž mladých literárních autorů do 30 let.

Tradiční doménou mladých lidí je umělecký přednes, práce v recitačních kroužcích, v divadlech malých jevištních forem. Zvyšování umělecké úrovně dokumentují krajské a národní přehlídky Wolkrův Prostějov, Šrámkův Písek. V práci s těmito kolektivy se snaží svazácké orgány a organizace zvyšovat jejich tvůrčí a interpretační úroveň, ale zároveň podporovat a oceňovat jednoduché sdělné agitky.

Svaz mládeže je schopen ve spolupráci s dalšími partnerskými organizacemi kvalifikovaně ovlivňovat práci souborů a vést je k vyšší kvalitě. Dokumentují to výsledky posledních ročníků Šrámkova Písku, např. vystoupení Divadla X Brno, Šupina z Vodňan. Pro působivost a aktuál-

nost činnosti těchto kolektivů v konkrétním prostředí je třeba věnovat systematickou pozornost především právě v okresech a krajích nejen svazáckými orgány, ale zejména odbornými metodickými zařízeními.

Je pochopitelné, že Svaz mládeže jako jeden z garantů tohoto oboru zájmové umělecké činnosti nejen registruje obecné tendence v uměleckém směřování divadel, ale snaží se podpořit především ty, které považuje za perspektivní. SSM spolupracuje v současné době nejen s Ústavem pro kulturně výchovnou činnost, s jeho poradním sborem a s metodiky kulturních zařízení, ale i s mnoha mladými tvůrci z oblasti netradičního divadla.

Výsledkem této spoluprá-

ce je letošní divadelní Dílna, která je pracovním setkáním vás, členů divadel malých jevištních forem, s předními odborníky v oblasti divadla, v mezidobí Šrámkova Písku.

Jsem přesvědčen, že letošní Dílna splní všechna vaše očekávání a poskytne vám dostatek námětů a zkušeností pro další kvalifikovanou a smysluplnou práci v oblasti divadel malých jevištních forem.

RSDr. Jaroslav KOUTNÝ
tajemník ČUV SSM

DÍLNU 83

pořádali Český ústřední výbor Socialistického svazu mládeže, ministerstvo kultury České socialistické republiky, ministerstvo školství České socialistické republiky, Krajský výbor Socialistického svazu mládeže v Brně, Dům kultury ROH Královopolské strojírny Brno za odborné spolupráce Ústavu pro kulturně výchovnou činnost v Praze a Městského kulturního střediska S. K. Neumanna v Brně v Domě kultury ROH Královopolská strojírna Brno, Palackého 78, Brno, 27. 8. - 4. 9. 1983. Slavnostní zahájení se konalo dne 27. srpna 1983 v 19.00 hod. v sále Domu kultury ROH Královopolské strojírny Brno. V programu vystoupilo Divadlo X Městského kulturního střediska S. K. Neumanna v Brně s inscenací Zdeňka Turby a Pavla Bílka Velitelem města Bugulmy aneb Zpráva o Jaroslavu Haškovi.

PROGRAM DÍLNY 83 ◀◀◀◀

Divadelní dílna je pracovním, seminárním setkáním členů amatérských divadel malých jevištních forem, autorského netradičního divadla. Pravidelně se bude konat vždy v roce mezi dvěma Šrámkovými Písky od roku 1979, kdy je národní přehlídka bienále.

Předběžná skladba dne:

9.00 - 12.00	práce ve třídách + pohybové hudební rozvíčky
13.30 - 16.00	práce ve třídách
16.00 - 17.00	informace o průběhu práce v jednotlivých třídách + diskuse
19.00	inspirativní představení amatérská - profesionální
diskusní klub

Práce ve třídách

Práce ve třídách bude vedena zkušeným lektorem, který povede svou skupinu po celou dobu dílny. Všechny třídy jsou zaměřeny na kolektivní autorskou práci na přípravě scénáře, přičemž východiska práce a předpokládané typy scénářů jsou různé.

Třídy:

- 1) Jevištní adaptace literárního textu - zadaný text prózy - přes práci s hercem tvorba scénáře a jevištního tvaru -
- lektor Zdeněk Čecháček
 - 2) Výchova k autorství - z vlastních textů a námětů účastníků semináře příprava scénáře pro pořad kabaretního typu -
- lektor Dr. Vladimír Just
 - 3) Od tématu ke scénáři - ve skupině pracují také seminaristé z NDR a Rakouska. Lektor - Arnošt Goldflam.
 - 4) Předmět a prostor jako prostředek divadelní výpovědi
Lektor - Luděk Richter
- Hudebně pohybové rozvíčky - 45 min. až hodina denně v každé třídě. Vede - Miki Jelínek.

O Haškově sympaticky

Významná kulturní výročí mnohdy přináší situaci, kdy sdělovací prostředky všech typů jsou doslova přesyceny informacemi, komentáři, reportážemi, fotografiemi a dalšími materiály. Je proto zcela samozřejmé, že některé přístupy jsou zdařilé, ale je nemálo těch, které zůstanou u popisnosti a povrchnosti bez patřičné hloubky zamyšlení. O to sympatičtěji působil příspěvek brněnského Divadla X k letošním oslavám 100. výročí narození Jaroslava Haška, které se svým dnes již typickým autorským zpracováním mozaiky z pobytu spisovatele v Rusku uchopilo příležitost jej představit v realistické podobě bouřliváka, ale i zároveň poctivého umělce a člověka. Vysoká herecká úroveň všech členů souboru umožnila rozehrát celou škálu vtipných a humorných situací haškovského ladění s důrazem na sdělnost a srozumitelnost divákovi. Účastníci Dílny přijali zahajovací večerní divadelní představení s povděkem a pozorností, ale i s dychtivým očekáváním představení dalších.

Městské kulturní středisko
S. K. Neumanna, Radnická ul. 4.
Brno

Vás zve na zahájení výzdoby
nádvoří MKS v pátek 2.9. 1983

JAN ŠIMEK SOCHY

ve 20.00 hodin jako host Divadla X vystoupí PETR OSLZLÝ
v divadelní improvizaci

TYÁTR A SOCHY

Výstava potrvá do 27. září,
otevřeno je denně mimo soboty
a neděle od 8.00 do 19.30 hod.

školní divadlo základ úspěchu

Divadelní dílny se zúčastnili aktivně i naši hosté z Rakouska. Přijeli konzultovat svoje zkušenosti s naší koncepcí metodické práce s divadelními soubory. Delegace byla dvoučlenná - Alberta Zechner, vedoucí zemského svazu ÖBV (specializovaná na loutkové divadlo) a Frederic Scharinger, vedoucí mládežnické sekce Spolkového svazu Rakouska pro práci školního, mládežnického a amatérského divadla. Ten se věnuje především práci mládežnických souborů. Zastihli jsme ho při polední pauze a hned jsme mu položili několik otázek.

Máte podobné akce jako je naše divadelní dílna i u vás?

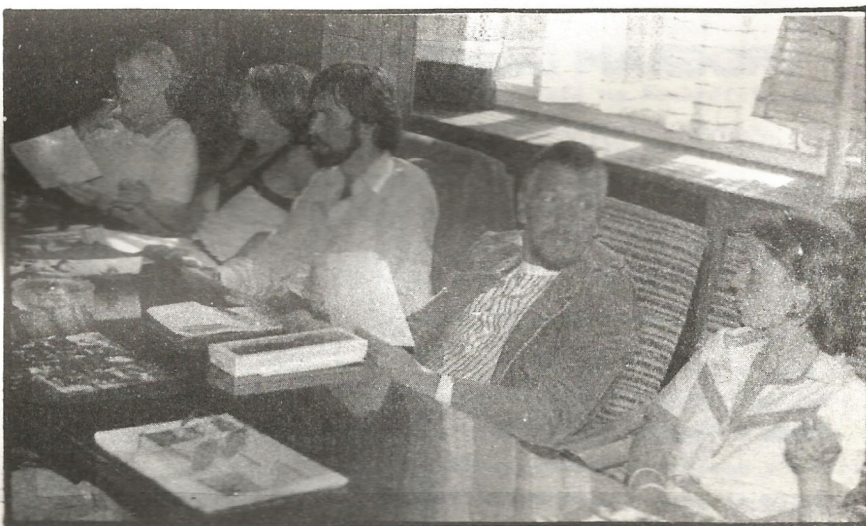
V Rakousku existuje velká řada podobných akcí jako je vaše. Z celkového pohledu je možné říci, že většina podobných setkání se rozvíjí na základě aktivity učitele. Jedná se tedy o určité teoretické semináře, kde učitel předvádí svůj přístup k zvrhnutí daného problému. Těchto metodických akcí se zúčastní jak profesionálové, tak lidé, kteří mají osobní vztah k divadlu a navíc jsou obdařeni pedagogickým nadáním. Jsou určeny především začátečnickům. Méně je takových akcí, kde by se účastníci přímo zapojili do tvůrčí práce, tedy takových, kde by kolektivně pracovali na rozvoji výrazových prostředků. I když i takových "dílů", podobných té vaší, je u nás celá řada.

Jak jsou podobná setkání organizována u vás?

Organizační stránkou se zabývá právě náš svaz, lépe řečeno jeho jednotlivé zemské výbory. Celospolkový svaz má šest členů, kteří koordinují práci jednotlivých zemských kabinetů, a to tak, aby nedocházelo k duplicitě jednotlivých seminářů, aby se rovnoměrně rozvíjela členská základna a podobně. Účast na jednotlivých akcích je hrazena z dotací jednotlivých ministerstev a příspěvky jednotlivých účastníků.

Na které složky amatérského divadla kladete důraz?

V posledních sedmi letech jsme rozvíjeli především školní divadlo. V této podobě ho vlastně u vás neznáte. V Československu se amatérské divadlo rozvíjí především na bázi mládežnického hnutí. U nás se snažíme ovlivnit ještě mladší ročníky, jdeme přímo do základních škol, kde některý z učitelů je placen za to, aby dvě hodiny v týdnu rozvíjel vztah dětí k divadlu - pocho-

pitelně, že je třeba, aby měl patřičné odborné vzdělání, případně průpravu. Proto dnes již existují téměř na každé škole malé divadelní soubory od 12 do 15 členů. Výhodou je, že svoji iniciativu uplatňují v prostředí, které naprosto neodpovídá měřítkům klasického, chcete-li tradičního divadla a jak vedoucí souboru, tak jeho členové jsou tedy nuceni, v rámci svých možností, hledat nové tvůrčí postupy, vyjadřovací prostředky. Snažíme se odbourat vliv tradičního divadla a rozšířit vlastní výpovědi jednotlivých členů souborů. Tuto tendenci máme možnost nyní uplatňovat v západoevropském měřítku, protože Rakousko se stalo postupem času v této oblasti "uznávanou mocností".

Co vás u nás nejvíce zaujalo, jaký máte nejsilnější zážitek z naší dílny?

Ohrmilo mě to, jak se mladí lidé dokáží s minimálními prostředky vyjadřovat, jak pracují s vysokou invencí a zaujatostí. Je to netradiční pojetí, které však uplatňují naprosto samozřejmě, protože jsou zvyklí k takovému uměleckému výrazu i v průběhu svojí "divadelní sezóny". Prostě tady se objevuje to, o co my usilujeme již delší dobu - spojení tvůrčí dílny, hledání výrazových prostředků s divadelní praxí.

hledání inspirace

Ve třídě Alfréda Goldflama, která se zabývá otázkou tématu a scénáře, je zahrzena také tříčlenná delegace NDR. V pauzičce, vhodné tak na jedno cigárko, jsme si povídali s dramaturgini berlínské Volksbühne, Ekou Teschnerovou. Sama se zabývá amatérským divadlem již téměř... (je to žena, a proto řekneme několik let).

"U nás máme také podobná setkání divadelních nadšenců. Jenže ne tak rozsáhlá. Organizujeme je v rámci víkendů, ale čím jsou kratší, o to jsou častější. Krajské kabiny ty je pořádají pravidelně minimálně dvakrát do roka a navíc se každoročně uskutečňuje celostátní setkání s účastí tak od jednoho do dvou set účastníků. Každá z těchto tvůrčích dílen je pochopitelně zaměřena tematicky. Minulý rok bylo základní otázkou například komické divadlo. V letošním roce se naše pozornost soustřeďuje k zpracování literárního večera. Chceme v tomto tématu posílit snahy těch členů jednotlivých souborů, kteří nemají vlastně v průběhu roku možnost většího uplatnění. Vždyť každá divadelní skupina, když studuje novou hru, obsadí některé členy pochopitelně do hlavních rolí - a co ostatní. Ti vystoupí pouze v nějakém "štěku" a to je všechno. Tato situace odradí mnohé od další činnosti. Právě pro ně je vhodná práce na literárním pásmu, které lze obměňovat a dává celému souboru další možnosti působení".

Jak budete toto setkání organizovat?

"Celostátní seminář k této problematice se uskuteční na podzim v Bautzen. Plánuje-

me tři předem připravená představení. Semináře budou potom podobné jako u vás rozděleny do tří seminářů. Všechny tři semináře povedeme jako lektori my, kteří se účastníme vaší dílny - tedy kromě mě i kolega Michael Hametner z lipského studentského divadla poezie a Wilfried Klaus z Eisenleбену. Setkání se tentokrát uskuteční v Bautzenu.

Co na vás nejvíce zapůsobilo na našem setkání?

Dojmy je velice mnoho a jsou různé, těžko mohu popsat jen jednu věc. Snad nejvíce mě udivila vyrovnaná kvalita vystoupení, hereckých výkonů. U nás tomu tak není, jednotliví herci se od sebe příliš ve svých kvalitách liší. Tomuto příznivému vyznění jistě napomohly i režijní nápady, kterých bylo v každém představení velice mnoho. Jsou to drobnosti, kterých si možná divák ani nevšimne, ale které dělají divadlo divadlem, představení představením, a to pokud je velice zajímavým.

Poprvé jsem se vlastně u vás zabývala otázkou improvizace na scéně, a to i prakticky, díky svému zařazení ve své divadelní třídě. Je to pro mě nový způsob práce na divadle, který mohu využít i v našich seminářích. Jistě by se našla i kritická místa, ale o těch je lepší si popovídat u šálky kávy nebo skleničky vína než na stránkách vašeho zpravodaje.

KONFRONTACE

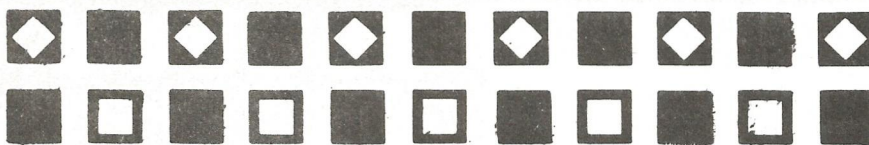
A DISKUSE

Princip práce: konfrontace a diskuse

Marii Kulik z Polska jste mohli vidět snad všude, kde se dělo něco zajímavého, nechtěla zůstat jen v té třídě, do níž byla zařazena. Pracuje ve varšavském ústředním osvětovém středisku kultury a proto chtěla získat co nejvíce zkušeností.

Pracuje vaše středisko podobným způsobem jako naše dílna?

Základní princip je velice podobný. V průběhu roku pořádáme čtyři takovéto setkání. Jsou však určena vybraným instruktorům divadelních a jevištních forem. Účastní se jich vždy ti nejlepší z nejlepších, aby se ještě více zdokonalili a především proto, aby měli zásobu zkušeností, které budou pak předávat dál. Dostáváme tak uce-

lený kolektiv, který má podobnou věkovou strukturu a je složen z lidí na přibližně stejné odborné výši. Proto se také lektorům pracuje snadněji. Tři z těchto setkání jsou kratší, několikadenní, hlavní kurs, pořádaný vždy v červenci, je dvanáctidenní. Účastníci tohoto jednoletého cyklu dostávají jednotlivé úkoly zadány z jednoho setkání na druhé, tedy vlastně formou domácích úkolů. Tento cyklus bychom rádi rozšířili ještě tak, aby probíhal ve dvouletých termínech.

Co na vás nejsilněji zapůsobilo na naší dílně?

To je těžká otázka - všechno je tady zajímavé, proto chci poznat práci ve všech skupinách. Vždycky mě na těchto setkáních, u nás i tady, uchvacuje schopnost lidí intenzivně tvořit, přemýšlet o světě kolem sebe, vstřebávat ho, prostě být pozorní vůči sobě i okolí.

Myslím, že záměr celé dílny se podařilo splnit. Vždyť vychází ze základního principu, kterým je konfrontace výsledků jednotlivých divadelních skupin a vzájemné diskuse.

SALAMBO

Divadlo M-dílňa 83 & skupina B Complex
Salambo (podle Gustava Flauberta)

V neděli 28.8. se představil účastníkům Národní divadelní dílny '83 brněnský soubor s hrou "Salambo" podle románu Gustava Flauberta. Ve svém zatím pětiletém úsilí se zaměřuje na boj proti násilí a to nejen v obecné rovině. Jejich kritika je přesně adresována.

Ve zmíněné inscenaci je jejich snaha prokazatelná už výběrem literární předlohy. Představení nepostrádá mnoho režijních a inscenačních nápadů, které je však třeba používat uvážlivěji, aby nezahlušovaly jednotnou koncepci.

Jednotlivé sekvence představení tak stojí vedle sebe namísto toho, aby na sebe navazovaly či vzájemně se propojovaly.

Postavy jsou výrazně režijně koncipovány a charakterově propracovány. Jejich pravdivost mnohdy budí u diváků až obavy o zdraví herců, neboť ti jsou vtahováni do situací bez nadhledu, který by jim umožňoval větší "markýrování" a tím menší fyzické vypětí. Působivá scéna navozuje již při příchodu diváků atmosféru pro otevření představení. Vzápětí je tento dojem narušen úvodem reprodukováného slova. Těchto narušení se soubor dopouští během představení ještě několikrát. A tak inscenace jde od jedné situace ke druhé, má několik vyvrcholení, které nepřerušují ani velmi zdařilá závěrečná pointa.

nikoho nezabije

O SDĚLENÍ SKUTEČNOSTI
JEVIŠTĚM

Jsem přesvědčen o tom, že divadelní inscenace jako jevištní, poměrně stabilní, strukturovaný, záměrně vytvořený a plánovitě myšlenkově směřovaný tvar, jež se potom dotvořuje pomocí hlediště v konkrétní představení, informuje o skutečnosti především skrze herce. Protože přítomnost této reality jako reality zcela přirozené i ve svých třech dimenzích má charakter reality nesporně nejautentičtější. A pod tímto pojmem nerozumíme zatím nic jiného než hodnověrnost jistého jevu. Jevu, jenž tím, že poukazuje sám k sobě může nést množství velice pravých, původních dílčích informací věcných, ničím nezprostředkovaných. A protože mluvíme o hereckých osobnostech, tedy i o věcných informacích souhrnných, které se stávají tématem bytí jistého jednotlivce - a dodejme: zajímavého jednotlivce - ve světě. Tedy nepopíratelným základem umělecké informace o tomto světě jako o objektivně existující skutečnosti. A to vše se může stát na bázi fyzického zjevu herce, jestliže tento zjev je pro diváka dostatečně pravdivý svou autenticitou. Jenže: nepůjde asi jenom o autenticitu fyzického zjevu, fyzické podoby. Tato autenticita je i nositelem autenticity jiné. Té, která se dotýká referenčního aspektu umělecké informace. Onoho aspektu, jenž se směřuje k problematice úlohy člověka v dění světa. K chápání a citění určitých životních problémů jako problémů

bytostně palčivých a vlastních. Takto pojatá autenticita se dostává stále silněji do popředí v současném uvažování o herectví i o divadle. A prosazuje se v praxi některých souborů jako rozhodující prvek tvorby umělecké informace - tedy způsobu sdělení jisté skutečnosti.

Poprvé jsme ji mohli znamenat jako silný celistvý proud na počátku sedmdesátých let v našem amatérském divadle, kdy zaznamenala určitou proměnu tradičních postupů psychologického herectví vytvářejícího postavu na principu prožitku. Tady začal fungovat osobnostní zkušnostní zážitek jako určující prvek a v jeho intencích si amatérský herec vybíral - a stále vybírá - ze skutečnosti jenom to, co je jeho nejhlubším intimním vztahem ke světu. Dnes jsme už ovšem dále. Dnes se v mnoha inscenacích provokace této herecké autenticity stává určujícím principem celé jevištní výstavby. A herectví tak dostává některé rysy psychodramatu - to jest výpovědi o tom, co herce jako společenskou i individuální bytost vzrušuje, pálí, tíží, z čeho se raduje a nad čím pláče. A komunikace o těchto problémech je hlavním cílem představení.

Jednání všichni považujeme - samozřejmě a nutně - za základní princip herectví. Ale už daleko méně si uvědomujeme, že jednání jako jistá partitura vztahů realizovaných především umístěním her-

ce v prostoru - tady tím co Ejzenštej nazývá mizanscénou - je také jedním z hlavních principů, jímž režie dosahuje svých záměrů. A když už jsem

se zmínil o Ejzenštejnovi, nebudeme škodu ještě chvíli se u jeho pojetí mizanscény pozdržet. Pro něho mizanscéna zobecňuje to, co je obsahem jednání všech postav. Nejprve v rovině reálnosti situace. To jest v rovině, která zobecňuje reálné jednání lidí, jež v daných podmínkách nemohlo proběhnout jinak než tak, jak je předvedeno. Takže takto režisér tvoří věcnou informaci jak dílčí tak celkovou; předpoklad pro další aspekty umělecké informace. Mizanscéna je v tomto smyslu skutečností, která se promítá do prostorového rozmístění. A je doménou režisérovy, který - protože jde o zobecnění reálného jednání - může potom z této obecnosti hledat další významy, které sděluje už v podobě jevištního tropu. Či ještě přesněji: v podobě, která respektuje svébytnost jeviště jako souhrnu specifických výrazových materiálů. Včetně - nebo především - plného respektování jedinečnosti herce.

Zajisté, na vytvoření skutečnosti na jevišti - umělecké informace o ní - se podílí i jiné komponenty jevištní struktury. Především výprava. Ale jak už jsem řekl na počátku, soustředil jsem se především na herce, neboť on je tím hlavním nositelem této informace. Proměny herectví, jichž jsme dnes svědky; proměny, které zvyšují krok za krokem účast herce na sdělení, jehož ta nebo ona inscenace dosahuje, tedy jeho osobnostní podíl na tvorbě celku umělecké informace jevištěm, jsou nepopíratelné. Musí se s nimi vyrovnat celý systém divadla, který až doposud celistvost svého sdělení skutečnosti čerpal především z dramatického textu; ze způsobu jak jím byla vytvořena umělecká informace ve všech svých aspektech. Což samozřejmě není podcenění dramatického textu, jakékoliv zmenšení jeho významu.

Jan Císař

událost

Světová událost na Népstadionu?!

Není důležité při jaké oficiální události jsem to viděl. Ani není možno popsat pocitové a estetické souvislosti. Omezím se jen na curriculum vitae věci.

Györský balet - profesionální scéna z druhého největšího města v Maďarsku - uvedl v jednom červencovém víkend v Budapešti premiéru a zatím i derniéru (přesněji čtyři reprízy) baletu Vzbouřené planety. Libreto s názvy částí Slunce, Merkur, Měsíc, Venuše, Mars, Jupiter, Saturn se původně zdálo jako intelektuální spekulace s aktualizací astrologie a alchymie. Velkolepá forma a prostor - 0,5 tisíc diváků - hrací prostor na stejné ploše - v druhé polovině gigantického kruhového stadionu - jej proměnili ve velice sdělnou i když jak obsahově tak esteticky náročnou alegorii o postavení člověka na jeho planetě mezi ohni lásky (Venuše) a války (Mars), mezi ohněm sebe sama, minulostí a budoucností.

Plocha stadionu byla proměněna v jezero, jehož dno tvořila černá igelitová fólie - po jeho hladině přijížděly alegorické vozy a rekvizity - prostor měl dvě jeviště -

dolní (cca 20x20 m) s dvěma nástupními rampami a horní kruhové o průměru také skoro cca 20 m, které se v ose kolmé k divákovi uprostřed rozlomilo, zvedlo a smetlo 30 sboristů do vody, do temnot. Samotné představení ještě začínalo zjevením člověka-tanečníka až na samém vrcholku prostoru těsně pod střechou, kde se v dýmu, kouři a oslnujícím světle vynořil a sjel po jakémsi tobogánu do samého "středu věci". Stroboskopické zařízení vytvářelo jako v planetáriu hvězdnou oblohu po celém prostoru krytého stadionu. Atd. atd. atd.

Skandovaný potlesk trval dvanáct a půl minuty a jak mají Maďaři ve zvyku, střídal se ve dvou rytmech 2/4 a 4/4.

Asi deset zahraničních oficiálních účastníků pozvaných maďarským svazem mládeže, ať už se považovali za znalce či neznalce baletu - se shodlo, že i když dohromady toho hodně viděli, tohle ještě neviděli.

Ještě je třeba možno dodat, že šlo o výdělečnou akci a že na ni Maďaři jak pro její myšlenkové poselství, tak pro velké rysové, o jaké by se nám asi těžko snilo, byli i patřičně pyšní.

z.p.

▼ AUDIOVIZE A JEVIŠTĚ ▼ ▼ ▼

Audiovizuální prostředky - pojem, který citlivě duši divadelníka svým technickým nádechem nahání trochu strach a vede často k odmitavému postoji. Ale vždyť damo divadlo ať malé, či velké, jakékoliv, je audiovizuálním prostředkem.

Audiovizualita je souznění fonoreceptoru a optoreceptoru, které může vyvolat zvláštní jevy, tzv. fotismy (sluchový vjem vyvolává barevné a tvarové představy) a fonismy (zrakový vjem vyvolává dojmy zvukové). Psychologie potvrzuje, že sluchové vjemy jsou primární, zrakové v synesteziích sekundární.

Jde však o prostředky umělé a dokonce mechanizované. Takovým mechanismem byla například mluvicí a pohybující se socha bohyně Isis, kterou zkonstruovali egyptští kněží, anebo pekingský žebrařící mluvicí z 7. století, renesanční mechanismy, které na milánském dvoře zkonstruoval a vytvořil Leonardo da Vinci jako součást velké scénické podívané. Audiovizuální byly vlastně i barokní mechanismy hracích strojů s množstvím pohybujících se figur a velké

mechanické orloje, z nichž nejkrásnější zdobí například pražskou radnici. Je těžké vysledovat první spojení těchto ryze technických prostředků s vyjadřovacími prostředky divadla, především s vystupením živého herce. Této snaze jistě napomohl rozvoj fotografie a filmu. Snad tato myšlenka vznikla při prvních filmových pokusech Melièsových, snad to byla až představení v divadle E. F. Buriana, snad základ audiovizuální tvorby v pojetí současného dramatického díla dala skutečně až často vzpomínaná výstava EXPO 58 v Bruselu, kde se poprvé představila Laterna Magika a na ní navazující polyekranové projekce.

I v malém prostoru, v komorním prostředí s malou skupinou účinkujících je možné vytvářet představeno na principu audiovizualnosti, na principu zmožení informací (ať faktografických nebo emotivních) v jednom a téže časovém úseku. (Podobně jako jsme zvyklí dělit jednu větu mezi několik představitelů, nebo ji několikrát opakovat apod.). Vždyť diapozitivní ne-

bo filmová projekce není pro divadlo v podstatě ničím jiným než práce se světlem. Podobně jako zasvětlujeme scénu, podobně jako před reflektor zařazujeme barevné nebo rastrové filtry, můžeme začít ať abstraktní si konkrétní obraz, který svou projekci (statickou nebo kinetickou) dotvoří ještě výrazněji myšlenku celého divadelního sdělení. Současná technika však vytváří další možnosti - stačí uvést stroboskopické efekty, laserové projekce apod. Jednodušších forem (např. diaprojekcí nebo magnetofonového záznamu) se zatím hojně, i když s různým výsledkem závislým na invenci autora, využívá při literárních večerech a poetických pásmech. Domnívám se však, že při hlubším seznámení s touto problematikou a pozorným zamyšlením nad připravovaným představením je možné i těchto v podstatě technických principů využít pro podpoření celkové atmosféry, aniž naruší jednoduchost a odlehčenost scénografického řešení a určitou improvizovanost hereckého vystoupení.

Svatopluk Jedlička

! pozor, vizita

Úvaha v okolí jedenácté hodiny 2. září 1983

Z letní plovárny:
Slunce na nás svítilo
a absurdní věci nás napadaly až popadaly.

Úvaha má začít otázkou, ale já bych začal dialogem ze své povídky Přesycení:

"A (křičí): Jsi sytý sytými sysly!

B (rovněž): Jsy sypký..."
A teď dál. Tvůrčí člověk není kalkulující a pouze racionálně uvažující. Okamžiky úspěchu, naděje, šanci, zklamání ukládá do svých pochybností a tyto pochybnosti vedou k potvrzení jeho existence. Tu hned vyskočí otázka vnitřního dialogu, která je základem tvůrčího procesu. Ano, je to proces, který používají členové divadla Vizita. Takto psal Dostojevský, ze stejného principu vycházel Brancussi, stejný proces prodělal Coltrane a vůbec všichni umělci.

K vystoupení. Uvědomil jsem si, když jsem o vystoupení přemýšlel, že se soubor dostal do free jazzových improvizací Coltrana k tvaru stél Brancussioho. Vizita, právě jako tvůrce, mi splňuje má estetická kritéria. Tvorba která neprochází tvůrčí fází, hovoří ke mně asi tak, jako když mi kdosi vypráví, že koupil záclony se slevou.

Svoji úvahu bych ukončil dvěma větami, které jsem slyšel v kuloárech po představení: "Lidi reagovali smíchem i na věci, na které nemuseli. - - - .kdyby mně tak byl schopen někdo vysvětlit konec...!"

Ale jsou věci, které se vysvětlit nedají, a to je dobře.

Radomil uhlíř

♥ DONESLO SE ...

Doneslo se nám, že lektor Dílny 83 Vladimír Just zde provozoval kromě své činnosti pedagogické ještě vedlejší činnost povoznickou. Od svého kolegy Arnošta Goldflama za odvoz na večerní představení přijal z ks sýra s rohlíkem a jako tuzér moravský vdoleček. Tento počinek jej nadchl do té míry, že je ochoten poskytovat obdobné služby i nadále.

Návod k tomu, jak je třeba pít víno, abyste neurazili Moraváka.

Je třeba pít všemi smysly, aby každý z toho aktu něco měl. Nejprve plnou sklenku uchopíte a proti zdroji světla pozdvihnouti - nejlépe proti slunci, neboť ono je ve vínu obsaženo - aby oko zachytilo jiskru a barvu. Potom je třeba sklenkami k připitku přituknout, aby sluch si přišel na své - při tom se oči dotýkají očí. Pak sklenku čichem okmatáme, neboť vůně vína mnohé napoví. Posléze víno jemně po jazyku poválíme, protože chutnání vína ještě není pít. A na to přichází akt závěrečný, samotné pít, které je vlastně předekrou repetice. A tak to jde stále dokola. Je to vlastně hrozně jednoduché.

Redakce pracuje dlouho do noci. Předpokládá se tedy, že druhý den ráno je budíček poněkud posunut. Jinak vše proběhlo ve čtvrtek, kdy do ranních již vetříchů snů zazněla státní hymna, která nás samozřejmě postavila do pozoru a bylo po spaní. Byl čtvrtek 1. září, zahájení školního roku, škola přímo naproti a školní rozhlas o síle diskotékové aparatury. Při ranní očištění jsme ještě vyslechli několik projevů a přáli těm mrňatům totéž. Přesto jsme si řekli, že druhý den ráno budeme z oken rvát verše našich klasiků a rušit vyučování.

Pozor na "šalinové" spojení směr vysokoškolské koleje!

Řadí zde revizor! Poznávácí znamení: šedivější nakrátko ostříhané vlasy, zelená košile a šedé kalhoty.

Pokud vás zarazily bouřlivé oslavy uprostřed Dílny a pokládali jste je za předčasné jásání nad zdarem naší akce, myšlíte si se, neboť se jednalo o oslavu životního jubilea a odchodu do důchodu paní Marie Závorské. Přejeme hodně zdraví a spokojenosti.

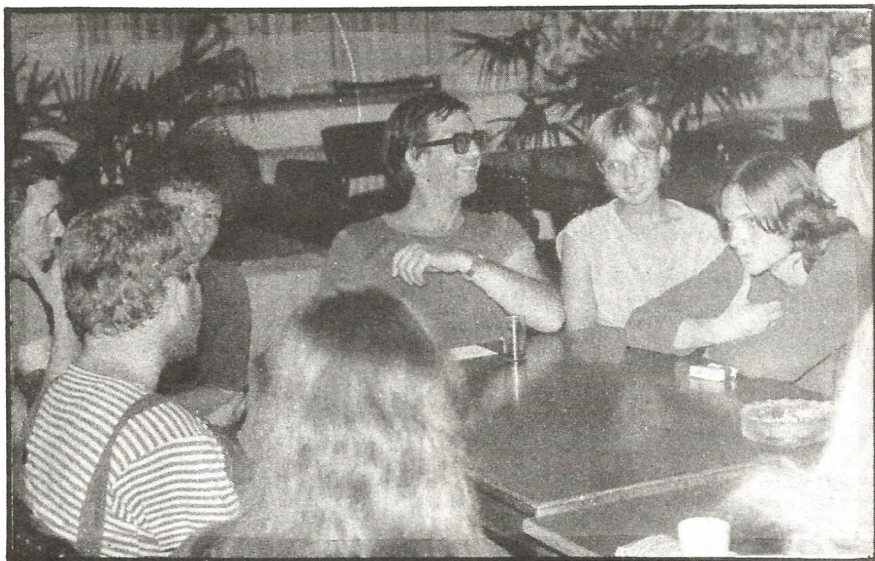

TŘÍDA 1

JEVIŠŤVÍ ADAPTACE LITERÁRNÍHO TEXTU

Otázka cesty od textu (resp. námětu) ke scénáři není ani jednoduchá ani ji nelze zredukovat na otázku technické řemeslné dovednosti. Jak si to představuji aspoň v našem typu divadla, je to ve své podstatě nějaké řešení určitého problému té skupiny lidí, která se za účelem hraní divadla schází. Je to jejich společný problém i tehdy, když se výsledek = inscenace nepovede. V posledním případě se neptám jenom po tom, zda a jak byli talentovaní pro daný záměr atd., ale první otázku, kterou si položím, bude, proč si tato skupina lidí přesně toto téma zvolila = proč se předvádí zrovna s tímhle.

Tento skupinový způsob práce není jistě jediný ani všeplatný, ale může být plodný pro netradiční amatérské divadlo, které si aspoň ve své nejlepší podobě nevytváří primární mechanismus, zabezpečující zejména provozní, posléze bohužel i umělecké funkce. Chci tím naznačit, že v každém děle pracujícím souboru by měla mít místo kolektivní účast na tvorbě dramaturgie stejně tak jako otevřená diskuse předcházející i doprovázející realizaci každého dramaturgického záměru. Důležitá je při tom asi ta déletrvající společná práce, tj. vzájemné poznání. Dílna se má stát prvním společným zážitkem různorodé skupiny, kde se její členové sice mohou od vidění znát, ale většinou spolu nikdy nepracovali.

Skupina měla předem zadán k prostudování určitý text (povídka H. G. Wellse "Země slepců"), kolem něhož jsme soustředili všechnu skupinovou aktivitu. Považoval jsem toto zadání za předpoklad vzniku systematického tvořivého procesu, který by se nerozptyloval do vedlejších kolejí a který by mohl vést k hlubšímu prozkoumání společného tématu.

První tři dny jsme věnovali analýze textu a formulaci tématu, na jehož řešení a pozdějším divadelním zpracování by se všichni členové skupiny shodli. Téma bylo nalezeno a formulováno jako konfrontace animální prostě se reprodukcí společnosti bez vyššího duchovního života (uzavřený systém) s potenciálním tvořivým elementem, konfrontace systému charakterizovaného splynutím jedince a ideologie s náhodně se objevivším vidoucím člověkem, u něhož převaha rozhodujícího smyslu není jen darem sama o sobě, ale je symbolem otevřeného a rozvíjejícího se světa mimo hranice země slepců.

Kromě diskuse jsme věnovali dosti velký čas vybraným skupinovým cvičením, která se svou podstatou přimykala k hlavnímu skupinovému zájmu, znamenala hlubší smyslový zážitek a měla za cíl rozvoj skupinového myšlení a citění a zvýšení kohese skupiny. Patřila sem cvičení relaxační, koncentrační, důvěry (zejména četné variace cvičení se zavřenýma očima ve dvojicích i ve skupině), některá fantazijní cvičení podle intenzity skupinové aktivity a patřily sem i déletrvající zážitky z ulice (např. přesun slepců podél zdi na vzdálenost několika set metrů apod.).

Počáteční etapa vývoje ve skupině skončila třetího dne odpodne tak, že každý člen skupiny formuloval za sebe téma, které ho zajímá a poté jsme přistoupili k vlastní divadelní realizaci. Skupina v této chvíli jevila vysokou soudržnost a aktivitu všech členů.

V první fázi se podařilo vytvořit scénický obraz života uzavřené společnosti slepců, v níž je vše určeno a bezchybně prováděno a do níž vpadá neznámý člověk odjinud. Klíčovým bodem této scény se ukázalo řešení vztahu (chování) obyvatel údolí vůči přichozímu, jeho zařazení do skupiny a další manipulace tak, aby stávající systém nebyl narušen a aby se z příspěvku tohoto jedince eliminovalo vše, co by donutilo otevřít svět slepců vůči ostatnímu světu, vše, co by mohlo vést k vyššímu vývoji.

Předpokládáme, že tímto způsobem bychom mohli dojít k výstavbě a ověření celého "scénáře", k realizaci aktuální skupinové výpovědi a podobě divadelní inscenace.

Domnívám se, že zejména přípravná část zahrnující analýzu textu a formulování tématu, byla cennou a možná novou zkušeností členů naší skupiny.

Základní metodou práce v této skupině bude metoda kolektivní improvizace; tj. metoda společného vymýšlení, navrhování a zavrhování nej-
různějších autorско-herceckých nápadů, gagů a etud všech účastníků skupiny. Upřednostněna bude v této skupině slovní, méně již fyzická a pohybová fantazie (i když ani ta se nevyklučuje, "nevadí", ale není podmínkou). Vedoucí skupiny nebude účastníky pokud možno "režirovat" k obrazu svému, nebude skupinu sytit či oslňovat vlastními autorskými nápady a ambicemi (osvědčenými nápady ze své vlastní jevištní praxe už vůbec ne!), nýbrž bude pouze vycházet z "materiálu" účastníků skupiny - od předem dodaných textů až po předpokládanou a očekávanou konkrétní iniciativu v rozvíjení a vzájemném hodnocení jednotlivých nápadů. Vedoucí nebude tedy kolektivní improvizaci sám vytvářet, nýbrž iniciovat, řídit, inspirovat (občasnými provokujícími či aktivizujícími podněty nebo naopak právem "veta"). Z toho vyplývá, že kolektivní improvizace bude taková, jací budou jednotliví účastníci skupiny, resp. jejich nápady. Nebudou-li nápady, nebude žádná.

TŘÍDA 2

VÝCHOVA K AUTORSTVÍ

PŘEDSTAVY A SKUTEČNOST

(aneb šedivá teorie a života strom zelený)

Programová východiska práce naší skupiny, volně a pracovně nazvané "Od prezentace vlastních textů k jevištní autorské sebe-realizaci" se, jak už to s programovými východisky vůbec bývá, naplnila pouze částečně (zatím, neboť toto píšu zhruba ve dvou třetinách průběhu Dílny). Konkrétně: kolektivní improvizace na zadané téma či situaci. Ve skupině zvící 16 členů, z nichž zhruba třetina jsou pracovníci takřka nomenklатурní (vedoucí klubů, vedoucí souborů plus krajští či dokonce okresní metodici), druhá třetina jsou absolutní "dílnoví", "seminářoví" či vůbec divadelní neopeřenci - a zbytek tvoří blíže neidentifikovatelní jednotlivci (tj. zkušení vyslanci a vystrčenci z nej-
různějších souborů, přeběhlíci z jiných skupin apod.), tedy v této heterogenní skupině navzájem se rušících jdinů je krajně obtížné najít společný komunikační klíč, kód vzájemného porozumění a vzájemného inspirování. Naši jedinou šanci v této předem ztracené bitvě o společný kód (česky řečeno: bitvě o spřízněné ucho) je jazyk humoru, jazyk vzájemně inspiřujících smíchových reakcí a reakcí na tyto reakce. Ti, jimž není dáno si tento jazyk osvojit, mluví o tomto jazyku (jak už to u sebevzdělanějších barbarů bývá) jako o jazyku primitivním. Je to nejjednodušší cesta, jak odsoudit

hieroglyfy, jimž mi doživotně není dáno rozumět. Přitom trvám na tom, že zmíněný jazyk je jediný z českých jazyků, který má šanci být i jazykem světovým. Vraťme se však k realitě skupiny: vzájemné naslouchání a inspirování v rámci daného kódu se zatím zdařilo zhruba tak jednou, dvakrát, maximálně třikrát denně. Tyto těžko přenosné momenty absolutního souznění ve vichřici srandy, momenty skutečné skupinové inspirace a skupinové tvorby (vyvážené mnohem častějšími momenty vzájemné neinspirace) jsou přesně ony momenty, které by mohly být, (kdybychom chtěli tvořit představení) páteří budoucí inscenace skupiny. Premiéra: ne dříve než za půl roku. Zatím (jelikož není garant na půlroční Dílny) považujeme za užitečnější metodu než cíl, průběh než výsledek, hledání než nalézání, cestu než bránu, změnu než fixaci. Odnesou-li si členové skupiny jakés takés ponětí nejen o této metodě (mnohem lépe realizovatelné v malé skupině), nýbrž i o principech moderního autorského divadla (epické herectví, herectví komentáře a demonstrace, divadlo = spor, divadlo = diskuse), pak snad naše celotýdenní pachtění nebylo zbytečné.

1. stanovení tématu v diskusi a při vzájemném seznámení a zahájení práce na "scénáři", který by neměl být delší než 10 - 15 min. jevištní aktivity.
2. Práce na scénáři, jeho dokončení do podoby, která by mohla být základním východiskem ke zkoušení.
3. Další dny by měly být věnovány hledání divadelní podoby scénáře, během práce jeho dotažení do definitivního tvaru, odpovídajícího podobě "představení".
4. Konfrontace výsledků práce obou částí skupiny, definitivní redakce obou verzí, případná příprava textu, který by pak měl být k dispozici pro ostatní účastníky, příprava diskuse, tj. vyjasnění jednotlivých koncepcí, inscenačních záležitostí atd. Na základě konfrontace a diskuse by si obě části připravily komentář ke své verzi tématu a jeho zpracování.
5. Přehledka výsledků práce všech skupin, ve které budou zapojeni všichni účastníci.

TŘÍDA 3

OD TĚMATU KE SČENVÁŘI

V mé skupině se sešli lidé velmi různorodého zaměření - od zahraničních hostů, z nichž někteří jsou sami velmi zkušení divadelníci nebo pracují metodicky i prakticky v divadelní amatérské i profesionální oblasti až po lidi, kteří mají zkušenost jen minimální a jsou i v divadelní amatérské aktivitě začátečníci. Druhé rozdělení bychom mohli provést na 1. ty, kteří chtějí dělat a zajímají se o netradiční divadelní formy 2. ty, kteří chtějí získat všeobecnou informaci a zorientovat se obecně a 3. ty, kteří se zajímají o víceméně klasické typy divadla, ať už se jedná o scénář či inscenování. Proto jsem byl nucen rozdělit skupinu na dvě části - tzv. radikálnější, se zájmem o bohatší divadelní postupy a tradičnější.

V první skupině jsme věnovali hodně času jak diskusi, tak vzájemné informaci o naší divadelní práci a vymezení tématu, na základě toho pak hledání jak různých forem scénaristické práce, tak i divadelnímu inscenování - od improvizace na téma, k hledání dialogů, stavbě pevnějšího scénáře různých typů a podobně. V závěru jsme se věnovali (pro zahraniční zájemce) využití všech možností informací o divadelní práci. Zajistil jsem návštěvu zkušeky i prohlídku loutkového divadla Radost (na jejich žádost) a měli možnost seznámit se i s prací v dalších skupinách.

Další skupina začala na základě tématu hledat a budovat pevný scénář, sledovat všechny možné aspekty jeho výstavby. Po napsání jeho části jsme hledali jiné podoby rozvoje scénáře, možnostem jeho inscenování různými postupy. Později znovu dotažení scénáře do pevnějšího tvaru. V obou skupinách jsem směřoval k tomu, aby se ve funkcích tvůrce koncepce, režiséra, aktérů vystřídali postupně všichni. Smyslem věci bylo, aby se všichni seznámili s co nejširší paletou postupů od hledání tématu, přes scénář až k inscenování, alespoň v té míře, jakou umožňuje týdenní práce, a aby, ať už budou ve své aktivitě postupovat jakýmkoli způsobem či cestou, mohli znát možnosti a cesty ke tvarům, se kterými se možná dosud nesetkali a které mohou být inspirativní pro jejich další práci.

Arnošt Goldflam

Naším úkolem je hledat cesty od předmětu k divadelní výpovědi. Jenže divadlo se nekraje, aby se předvádělo, jací že jsme kabrháci v "žonglování" s čímkoli - tedy ani s předměty. Hraje se, aby se něco sdělilo. Základem sdělení je téma. A téma není v předmětech, ale v lidech.

Své téma pro divadelní sdělení hledáme obvykle v literatuře: v dramatickém textu, v próze... Přirozeně: je tu už jistým způsobem formulováno a přece je otevřené pro další divadelní uchopení.

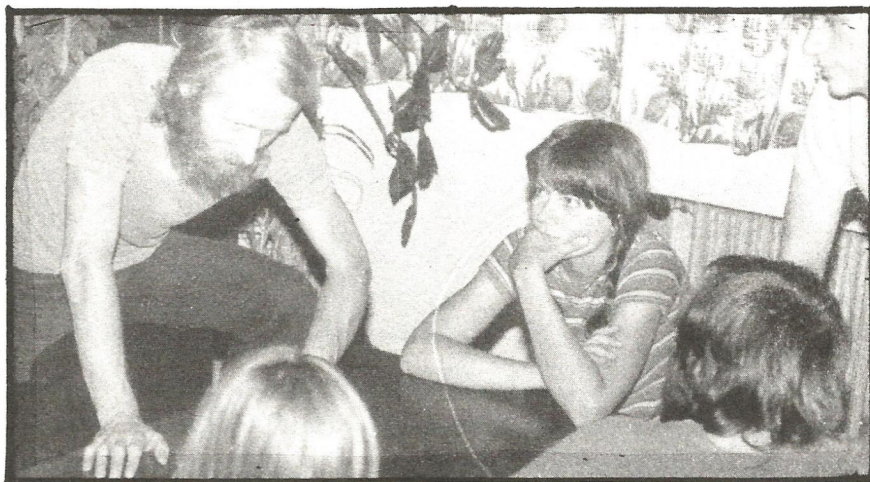
Jsou však i jiná východiska: pohyb, zvuk, předmět a prostor - to všechno jsou potenciální "zdroje" témat, klíče k jejich uvolnění a formování, zrcadla, v kterých se můžeme zahlednout. Musí však přistoupit rozum, aby se věc pocitu, nálady, momentálního nápadu mohla stát věcí sdělení, výpovědi o sobě a o světě.

Pokud je řeč o inscenaci, nejde rozhodně o to, co s věcí a z věci všechno dokážeme udělat, aniž by zde byla spojnice - ústřední téma. To může být předmětem experimentu, studijního poznávání, ověřování, etud, cvičení či obecného rozvoje představitosti a fantazie. Vzhledem k inscenaci to může být jen prvním krokem - shromažďováním materiálu pro určitý cíl - nekonečným cílem.

Nemělo by jít o jednání s předměty jako s rekvizitami (objekty), ani o hraní s nimi jako s loutkami (jimž se přičítá vlastní vůle, tedy vlastnost subjektu), ale o vyjadřování se věcmi jako věcmi; o oscilaci mezi oběma těmito krajnostmi - objektivností a subjektivností; o dynamizaci výtvarných prvků (předmět - materiál, prostor). Samozřejmě, že v poslední instanci jde vždy o člověka, o lidskou situaci

v lidském světě. Předmětný svět je jen ozvlášťujícím prostředkem, umožňujícím nové, neotřelé vidění a účinnější sdělení.

TŘÍDA 4

PŘEDMĚT A PROSTOR JAKO PROSTŘEDEK DIVADELNÍ VÝPĚVĚDI

Sčítání

Angličani rádi nesčítat kuřata před setměním. Dílna je malinko za polednem svého času a já mám sčítat kuřátka výsledků. Budíž.

Především tedy musím přiznat, že práce ve skupině pokračuje podle představ, které jsem nastínil v proposicích, které každý dostal. To jest: 1. den jsme se snažili poznat se navzájem a ohmatat si svůj dvoreček - metaforiku věci a prostoru. 2. den jsme šli v tomhle směru hloub, vytvářením otisků a objektů za židli a členěním prostoru pomocí židlí a taky jsme zkusili nalézt, využít a dotvořit určité místo, jeho genius loci k vyjádření zadaného tématu. 3. den byl celý naplněn hledáním místa, které by v sobě neslo odraz našich témat a snadno sdělit toto téma dramatickou akcí v nalezeném místě, s jeho pomocí. 4. den bych nazval dnem osahávání látky - dnem, v němž jsme hledali co všechno v sobě (pro nás) nese dvacetimetrový pruh látky ve stavech zabalených i rozvinutých, v užití reálném i přeneseném. Dnes, v den pátý, třídíme materiál: vyřídili jsme čtyři základní témata, která se ve všerejším hledání objevila a snažíme se najít pro ně jevištní vyjádření.

Půjde-li všechno dál tímto směrem, měli bychom se zítra a pozítří pokusit načrtnout pomocí onoho pruhu látky možná jednu, možná čtyři miniprezentace našich objevů. Nebo třeba taky ne. To je cíl spíš orientační, důležitý jen pro motivaci. Jinak soudím, že na Dílně není důležitý výsledek, ale sama cesta, to, co zanechá v účastnících, tedy (snad) i určitý rozvoj tvořivosti v postupech i přístupech. A třeba i možný způsob práce, který je v leccems i pro mě experimentem.

Co ještě? Že to, co je na jedné straně překážkou práce - různost ladění i myšlení lidí, různost způsobů vyjadřování (jeden hovoří v obrazech, druhý chce pregnantní definice, třetí se vyjadřuje příběhy a čtvrtý náladami) - je na tom všem snad nejvíce inspirující. Setkání různě myslících lidí - možnost sledovat jak myslí a postupují, od čeho vycházejí, co je pro ně důležité a jak to sdělují. Bylo to inspirující proto, že se pracovalo v ovzduší tolerance k odlišnému založení a myšlení druhých, ale netolerance k nijakosti polovičatosti. Takže se našlo místo pro nápady i názory všech.

Můžu zakončit konstatováním, že se v naší skupině sešli prima lidi: aktivní, ochotní ke spolupráci a zároveň schopní naslouchat druhým. Nadto s potřebnou či ještě větší dávkou představitosti, fantazie a tvořivosti. To není med, to je pravda.

Luděk Richter

JAKPAK JE dnes u VÁS doma

TRUTNOV

Jaromír Beier (Amatérské Divadelní Studio Klicpera Trutnov)

V poslední době získáváme jasnější koncepci naší práce. Zatím nejúspěšnější je u nás skupina kabaretní, ale spon podle toho, že má neustále vyprodáno. Pro naši skupinu klasického divadla jsme tady na DÍlně navázali spolupráci s profesionálním režisérem Jaromírem Staňkem. Třetí skupina, kterou tvoří mladí členové studia, pracuje pod vedením Aleny Kárníkové na volném zpracování Harlekýnových miliónů od Hrabala. Bude to série řady drobných etud. Pochopitelně letos, jako každý rok, spolupracujeme na kulturním zajištění řady akcí Trutnovska, jakými je třeba Krakonošova neděle nebo Benátská karnevalová noc.

Na podnět DÍlny, a především s diskusí s kolegy nás napadlo, že uspořádáme takový minifestivál, nebo přehlídečku divadelních skupin, které se zabývají podobnými formami práce jako my. Takže budu rád, když se nám ozvou zájemci na adresu Klubu pracujících Trutnov.

BRNO

Miroslav Lopatka (Nepojízdná housenka OKVS Brno II)

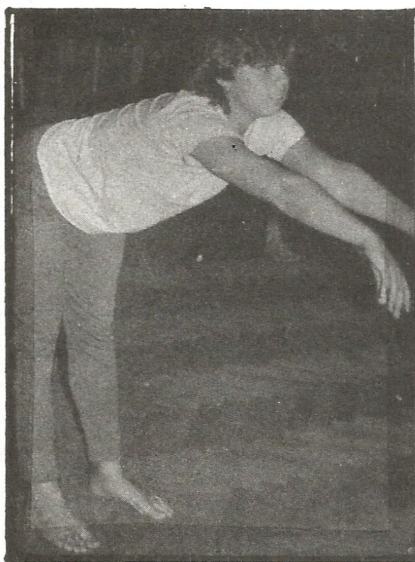
Člen našeho divadýlka Pavel Jordánek například na DÍlně oslavil svoje jednadvacáté narozeniny (dodatečně blahopřejeme - pozn. redakce). Naše Horování jste konečně viděli spolu s písničkovým pásmem, na kterém stále pracujeme, protože podobných vystoupení se můžeme účastnit jen ve dvou nebo ve třech a máme tedy menší organizační potíže (celkem je nás šest, plus přátelé). Z větších představení připravujeme text-appeal z textů Miroslava Holuba pod názvem Víme, že není nesmrtelnost, ale ještě nám chutná. Pořad z poezie Konstantina Biebla zatím nemá ani název ani přesnější proporce.

STRÁŽNICE

Milan Šimáček (Spontánní divadlo MO SSM Strážnice)

V našem souboru se v současné době projevuje spíše rozčarování nad neúspěchem našeho posledního vystoupení na motivy Villonovy poezie. Protože chceme dělat autorské divadlo, byl jsem vyslán na DÍlnu, abych získal zkušenosti z nichž pak budeme vycházet při přípravě dalších námětů. Zatím procházíme stadiem hledání. Věřím, že nám pomůže i spolupráce s lektorem naší třídy Arnoštem Goldflamem, který přislíbil, že s námi bude konzultovat scénář pohádky, kterou nyní připravujeme.

VALAŠSKÉ

MEZIŘÍČÍ

Josef Fabián (Schod Valašské Meziříčí)

Ke 100. výročí Národního divadla připravujeme na listopad setkání Valašskomeziříčských divadelníků, těch aktivních i těch, kteří už nehrají. Iniciátorem je náš rodák, zasloužilý umělec František Hanus, který se otázkou divadelnictví v našem kraji zabývá systematicky již delší čas. Jinak jsme se zaměřili více k takovému žertovnému dovádění kde spojujeme herecká vystoupení se sportovními výkony. V létě to jsou Staronové valašské hry a v průběhu zimy pořádáme Valašský ledový pohár (najdete tady taková vystoupení jako "skok přes jalovec", "odvoz chlapa z hospody" apod.). Jsem také členem rady M-klubu a tak mohu sdělit zájemcům, že 27. - 29. října bude opět po několika letech u nás celostátní přehlídka klubové tvorby. Není určena divadelním souborům, ale spíše metodikům, programovým pracovníkům a vedoucím souborů, kteří "přivezou" ukázky toho nejlepšího, co ve svém klubu za poslední rok udělali. Takže i tady se konfrontují výsledky divadelních skupin, jejich úroveň.

LIBEREC

Zbyněk Reichert (Divadelní soubor Prkna Klubu mládeže Liberec)

Zatím jsme připravili tři představení za spolupráce Václava Helšuse, bývalého člena Divadla Y, který je takovou tvůrčí duší našeho souboru. Nejzajímavější snad byla práce na představení o jizerských horách, kdy jsme chodili po celém kraji a sbírali nejruznější zajímavosti. Podle těchto historických střípků si pak každý připravil kousek z představení. Naposledy jsme dělali "tvrdou klasiku" Veselohru na mostě od Klicpery. Teprve tady na DÍlně zjišťuji, kolik zajímavého může být obsaženo třeba i v podobné hře. To jsem dosud nechápal.

ČERNOŠICE

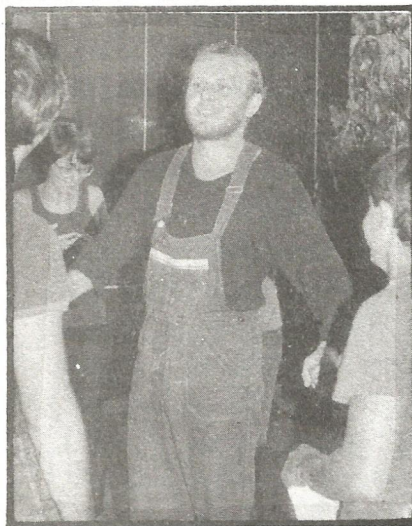
Otomar Dvořák (Divadelní soubor An as Černošice)

Nedávno se uzavřela jedna etapa naší činnosti, která vyvrcholila inscenací na motivy z řecké mythologie *Thésseus a zachycením posledních dvou let života K. H. Máchy v představení Horečka, aneb modelování*. Celých šest let se snažíme o zvládnutí autorského divadla. Důraz klademe na poetiku pohybového vyjádření, proto dáváme přednost vizuální stránce představení. Jsem tu ještě se svou kolegyní Alenou Faltejskovou, která je ve třídě věnující se textu a scénáři. Získali jsme tu zase další zkušenosti a snad se to projeví i při přípravě našeho dalšího představení, které chceme realizovat na motivy *Tichého Domu*. Zatím je ve stádiu zrodu, takže i název je jen předběžný - *Člověk na hlavní třídě světa*. Jasná je zatím jen scénografie. Měla by ji tvořit aréna s velkým kulatým stolem plným rekvizit. Bude tvořit jakýsi základ, bude se hrát na něm, okolo něj, pod ním, prostě bude středem představení.

BRNO

Vladislav Dolník (Cylindr OKVS Brno III)

uplatňujeme více směrů ve své tvorbě. Po povídkách teď přichází na řadu pohádka, ta je zatím bez názvu, a hra inspirovaná životem Kryštofa Kolumba.

PLZEŇ

Petr Tománek (Divadlo Dialog Plzeň)

Z našeho souboru se Dílny účastníme v různých třídách čtyři. Až se vrátíme, tak budeme připravovat takovou koláž kratičkových blackoutů s názvem *Schýz*. Scénář už máme hotov, představení by mělo být vtipem - uvidíme. (mimo chodem, mám v Brně tetu - jmenuje se Alena Dvořáková, myslíte, že bych ji mohl pozdravit?). Větší představení teprve připravujeme pod pracovním názvem *Třicetiletá válka* a chceme se v něm zamýšlet nad příčinami válek, lidskou nesnášenlivostí, prostě nad otázkami, kterými se zabývá současné mírové hnutí.

BRNO

Omar Ráček (Vadidlo Brno)

Čeká nás zařizování vlastní zkušebny - konečně. Jsme soubor gymnázia na Elgartově ulici. Zatím jsme udělali čtyři představení a všechna jsme zkoušeli po různu v bytech našich spolužáků. Konečně po dlouhotrvajících potížích nám národní výbor přidělil samostatnou místnost. Je to sice sklep, ale jsme rádi, že ho máme. Snad budeme mít možnost zaměřit se více na divadelní formu představení.

TRUTNOV

Co nového v Trutnově?

se ptáme kulturní redaktorky *Krkonošské Pravdy* Aleny Káříkové, která bohužel pro pracovní zaneprázdnění navštívila Dílnu pouze na dva dny:

"Amatérská divadelnická činnost se rozvíjí především v rámci Klubu pracovníků v amatérském studiu Klicpera. Je to jednak již více jak padesát let existující soubor tradičního divadla, který v současné době poněkud stagnuje. Hledá cesty jak z této stagnace, mimo jiné i navazováním spolupráce s profesionálními režiséry. Daleko více se daří souboru divadla ve sklípku, které v příjemné atmosféře klubu ve sklípku pro 40 diváků připravuje pořady především kabaretního typu, do kterých si často zve i četné hosty z dalších amatérských divadel. Třetím souborem je mladý kolektiv malých jevištních forem, který slavil úspěchy se svou inscenací podle pověsti o *Krkonošovi* ženění s Úpou, aktualizovanou do dnešní doby. Tento kolektiv připravuje i další pořady, které teprve ukážou skutečnou kvalitu souboru. Rozvíjí se i činnost recitačně-dramatického kolektivu posluchačů gymnázia i jeho absolventů, kteří se zaměřují především na tvorbu francouzských "prokletých" básníků. Ale živo je i v ostatních žánrech, začíná pomalu Trutnovský podzim komorní hudby, připravuje se Filmový festival mladých ..."

JAKPAK JE dnes u VÁS doma

CO

vy

na to??

Anketa

1. Je pro tebe dílna dělná a sdělná - v čem?
2. Kdybys organizoval příští dílnu, jak by podle tebe měla vypadat?

Dvořák (Hradec Králové):

1. Ano. Skoro ve všem.
2. Trochu jinak.

Helena Bartíková (Čáslav):

1. Jsem ze začínajícího souboru, takže se zatím hlavně snažím vstřebávat co nejvíce informací a třídit je.
2. Protože jsem na dílně poprvé, nemohu - nebo nemám možnost porovnávat. Snad mi chyběly jen rozhovory s herci představení, která jsme na dílně shlédli. A také si nejsem jistá, zda dílna je jen pro vyspělé soubory nebo jen pro začínající.

Jaroslav Zíka (Neratovice):

1. Nemohu si stěžovat, že by dílna nebyla dělná, způsob práce ve třetí skupině je především zajímavý konfrontací názorů pod výborným vedením. Dílna mi nejen dala možnost přehledu o současném stavu v autorském divadle, ale především spoustu námětů pro práci vlastního souboru.
2. Charakter dílny bych neměnil.

Michal Hadlač (Brno):

1. a) Dělná - ano (řeší zde konkrétní zadání, je třeba spolupracovat)
b) Sdělná - ano (navazováním nových kontaktů, poznávání nových způsobů práce, konfrontace vlastních názorů s jinými)
2. a) Vyšší intenzita práce, likvidace zbytečných prostojů.
b) Větší obsažnost - neabsolvovat práci pouze v jedné třídě, ale účastnit se tvorby i v ostatních.
c) Věnovat se i scénické hudbě.
d) Každý večer věnovat představení.

Aleš Bergman (Brno):

1. Dělná i sdělná. Hloupá otázka.
2. Neměla by být horší, jak letošní. Samozřejmě by asi mohla být lepší, nevím teď ale v čem.

Zbyněk Vybíral (Praha):

1. Je. Projevy účastníků.
2. Mohla by to být dílna (pro divadelníky), která by divadelní problematiku (hereckou) souvisela jen zprostředkovaně. Organizoval bych třídu psychodramatu, psychopantomimy, terapeutických skupinových metod (hudební terapie, arteterapie) apod.

Zahradník (Dobruška):

1. Dělná, rozdělením, sdělná, tím co zde bylo sděleno.
2. Domnívám se, že je-li dílna organizována pro vyspělé amatérské soubory, nemají zde co dělat lidé inteligencí a zkušenostmi přesahující úroveň ostatních vyspělých souborů. Pro ně je to již zbytečné...

Doplňující otázka:

Co tě ve vaší třídě nejvíce zaujalo?

Markéta Nováková (třída L. Richtera):

Celkově si myslím, že na dílně nebyl dostatečně využíván časový prostor a myslím si, že tato setkání měla být ještě delší (alespon čtrnáctidenní).

Petr Veselý (třída dr. Justa):

Spíš bych se chtěl zmínit o tom, že byla škoda, že účastníci neobdrželi předem podrobnější materiály k jednotlivým tématům. Začátek tedy mohl být rychlejší a intenzivnější. Takhle se v úvodu ztratilo zbytečně hodně času seznamováním s problematikou.

Isabela Filová (třída L. Richtera):

Protože jsme parta cvoků, tak snad všechno. Nejvíce experimentování venku, v prostoru (dovládali jsme vybraný prostor podle toho co nám připomíná). Na staré pavlači jsme si rozehráli krásnou etudu na italské prostředí plné vášně a rvaček. Na travnatém ostrůvku uprostřed městské ulice jsme improvizovali na téma: vnitřní a vnější svět člověka. Tak jsme třeba přišli na šeredné smetiště, které se nám však po deseti minutách zdálo jako nejkrásnější místo na světě - kdybych tehdy měla velký pytel, určitě bych si odnesla spoustu nádherných věcí. Luděk nám navíc nechával volnost a konzultoval s námi program, co budeme dělat. Myslím, že náplň hodin vymyslel výborně, i když ve třídě byli jak začátečníci, tak už zkušenější herci.

P.S.

Uveřejnili jsme některé odpovědi, které se nám v průběhu Dílny podařilo shromáždit. A není jich moc. Chtěli jsme znát váš názor, postihnout určitý odraz tohoto týdne, prostě získat představu jak dál. Vždyť letos byla Dílna poprvé. Ghtě-li jsme kritizovat i chválit, zamýšlet se Jen ti nejdůležitější nám dali důvěru a napsali nebo řekli pár slov. Ostatní se nám vyhýbali, odkazovali do sféry snů a pocitů, nebo nás přímo stroze odmítli. Škoda! A tak zbývá otázka: Myslíte, že vždy se vás bude každý ptát otevřeně na váš názor?

redakce

MLADÝ DIVADLO V BRNĚ

Město Brno má v oblasti amatérského divadelnictví (zejména tzv. malých jevištních forem a autorského divadla) a v rámci ČSR poněkud výjimečné postavení: vždyť tu v současné době - vedle zhruba dalších patnácti kolektivů tradičnějšího zaměření - více či méně aktivně pracuje asi dvacet pět rozličných souborů právě tohoto progresivního typu. Nejsou soustředěny jen do městského centra, ale vyskytují se také v okrajových částech brněnské aglomerace - od Pisárek po Slatinu a od Komárova do So-běšic.

Tato skutečnost, jakož i fakt, že národní přehlídka těchto experimentujících kolektivů Šrámkův Písek probíhá nyní jako bienále, přivedla několik zodpovědných kulturních institucí na záslužnou myšlenku pořádat nové, netradiční akce, které by umožnily vzájemnou konfrontaci odlišných metod práce i výměnu zkušeností mezi jednotlivými soubory moravské metropole. Loni v listopadu pořádalo Městské kulturní středisko S. K. Neumanna v sále Vysokoškolského klubu SSM na Gorkého ulici již III. přehlídku mladého divadla. Zúčastnilo se jí celkem devět kolektivů různorodého zaměření a stejně tak rozdílné interpretační úrovně.

O bohaté zázemí této experimentální aktivity mohlo se opírat také sedm ročníků národní přehlídky vysokoškolských divadel, které se zde pravidelně konaly od roku 1976.

Netradičnímu amatérskému divadlu dávají prostor také některé brněnské svazácké kluby, např. již zmíněný Vysokoškolský klub nebo Klub mládeže na Křenové ulici, a také většina Obvodních kulturních a vzdělávacích středisek, kterých tu pracuje celkem pět. Do své již čtrnácté sezony vstupuje právě Studio Horizont při OKVS Brno III na Lesné. Domácí Kolektiv Triangl tam nyní reprizuje svou nejnovější premiéru - dramatizaci "černého" románu Vítězslava Nezvala Valérie a týden divů v režii scénaristy Ladislava Kozlovského.

Poměrně krátkou dobu - něco přes čtyři roky - působí v Horizontu Divadlo Cyindr. Za tuto dobu připravilo celkem osm premiér a odehrálo asi stovku repríz, a to i mimo své mateřské působiště. Je vítězem jednoho z ročníků

soutěže humoru a satiry Příbramský permonik. Pod názvem "Výprodej 82" uspořádal loni Cyindr reprezentativní přehlídku pěti svých inscenací, které všechny režijně připravil spiritus agens kolektivu Pavel Vašíček. Nejslibnější pořad poslední doby tu představovaly nápadité Holčičiny, kde scénář "cirkusu na motivy mládí a knihy K. Pořláčka Bylo ná pět" napsala Iva Blahutová. Nastudování se probojovalo do loňského krajského kola Šrámkova Písku a soubor s ním vyjel i do zahraničí. Součástí "Výprodeje" nebyly poslední dvě premiéry Cyindru - text jeho člena a zde zároveň režiséra Vladislava Dolníka Vlak v 11.26, který má ctizádost burcovat publikum z mravní letargie formou modelového dramatu, a jevištní verze humoristického románu brněnského satirika Miroslava Skály Svatební cesta do Jiljí, režirovaná P. Vašíčkem a L. Runtákovou.

Renomované divadlo "X" MěKS S. K. Neumanna Brno se právě vrátilo ze zájezdu do Velké Británie. Zanedlouho si připomene čtvrtstoletí své práce. Dosud s živým diváckým ohlasem reprizuje tři odlišné scénické verze Brechtovy provokující knížky Hovory na útěku. Zatím poslední premiérou byla tu jevištní podoba Haškova méně známého prozaického textu Velitelem města Bugulmy, která se jakožto inspirativní představení zařadila i do programu Dílny. V rámci volného cyklu "hostů divadla X" dává na svém působišti v Radnické ulici možnost uplatnění dalším kolektivům z jižní Moravy i odjinud.

Jedním z nejdéle pracujících souborů je Divadelní studio Josefa Skřivana při OKVS Brno IV, nesoucí jméno zdejšího pokrokového meziválečného herce a režiséra. Umělecky nejucelenější inscenací a nesporným vyvrcholením dosavadního úsilí Skřivanovců stala se před čtyřmi lety původní dramatizace Homérova eposu Odyssea v režii Zdeňka Pospíšila z Divadla na provázku. Od té doby opět omlazený soubor hledá nové cesty dalšího vývoje, a to například v historickém apokryfu vedoucího Petra Veselého V nepravé poledne aneb Švédové před Brnem (režie Květa Arcanidu), v montáži šesti povídek Vasilije Šukšina Pět deka moci (nastudoval "provázkovský" herec Miroslav Donutil) nebo naposledy v pásmu sedmi velkých Karla Čapka (režie Jaroslav Haidler) či v holanovském pořadu Jeskyně slov.

K Čapkovým apokryfům obrátil se také dosud nepřiliš zkušený soubor Hrnc

elektrotechnické fakulty VUT Brno. Montáž nazvanou Disco aneb Prometheův oheň (režie Václav Müller) zahrnoval přitažlivým prostředím současné diskotéky a proložil publicistickými odkazy na dnešní svět násilí a teroru.

Začínající Divadýlko z veteriny našlo si ve svém Anatomickém dramatu (Kdo neprožil, neuvěří) dobrý odrazový můstek v nefalšované studentské recesi. Jednalo se o různec každodenních epizod z předzkouškové mikrosociety vysokoškolských kolejí a jeho komika se opírala o dobře odpozorované, výstižné charakterizované a diferencované byt poněkud karikované typy, vzdálené upomínající na populární šudáky a kantory Jaroslava Žáka.

Sympatickou štikou mezi studentskými kolektivy je samorostlé Vadidlo z gymnázia na Elgartově ulici. Jeho autorské pořady s vynalézavými názvy jako Bláznění, Zatvářování, Pobláznění topenáři nebo naposledy provokativní "Hm..." (režie Roman Ráček) představovaly vždy upřímný a kultivovaný pokus o generační výpověď o dnešku, sympatický svým protiměstáckým nonkonformismem.

V letmé charakteristice brněnských souborů autorského typu mohli bychom ovšem pokračovat ještě dlouho. Potom by jistě přišla řeč na letos již pátiletou M-dílnu a svou tvář teprve hledající Biko. (OKVS Brno I), na čtveřici Nepojízdná housenka, Pod obrazem, Nova et vetera a Kolektiv z OKVS Brno II, na Studio mladých souboru J. K. Tyl ze Slatiny (zřizovatel OKVS Brno IV) i na kvarteto dosud méně známých part z OKVS "pětky". Potěšitelné je, že vedle souborů majících za zřizovatele velké průmyslové závody (Malé divadýlko při Domu kultury ROH Královopolské strojírny, Studio mladých Svatoboj koncertového podniku Zbrojovka atp.) začínají se slibně rojit amatérští divadelníci brněnských vysokých škol, a to jak na VUT, tak na Univerzitě J. E. Purkyně (budoucí přávníci, přírodovědci a filozofové, kteří v rámci katedry anglistiky pravidelně hrají jakožto Gypsywood Players dokonce anglicky).

Zdá se však, že už jsme vaši čtenářskou trpělivost naplnili dostatečně dlouho. Snad se tedy shodneme alespoň na tom, že město Brno, hostitel letošní Dílny, má - bez neskromného chlubení - v oblasti netradičního amatérského divadelnictví vcelku co nabídnout.

Vít Závodský

POLE ORAVÉ A SÍTĚ

Jihomoravský kraj drží primát nejen v počtu obdělávané půdy, ale také, a to především, v počtu klubových zařízení. V rámci kraje pracuje celkem 17 profesionálních klubů mládeže, tzn. že v každém okresním městě má mládež své přirozené centrum. Výjimkou je město Brno a Brno-venkov, kde pracují tato zařízení zdvojeně. Zásahu na takovéto síti klubových zařízení má zejména Jihomoravský podnik služeb mládeže a samozřejmě samotný krajský výbor SSM. Ono totiž sjednotit budovatelské úsilí mladých s možnostmi a prostředky a s konceptem dlouhodobého rozvoje klubových zařízení nebylo jednoduché. Jako v každé situaci i zde sehrál podstatnou úlohu elán mladých lidí, členů Socialistického svazu mládeže. Tito "zakladatelé" jsou doposud věrni i další tradici, která v rámci Jihomoravského kraje má své nezastupitelné místo v činnosti mládežnické organizace - zájmová umělecká činnost. 45 souborů, které pracují při klubech mládeže, a dalších 60, které využívají prostory, je úctyhodný počet, který představuje oblast ZUČ, a současně i snahu JmKO SSM realizovat usnesení vyšších svazových orgánů.

Práci klubů řídí klubové rady, aktivy a samozřejmě řada dalších dobrovolných pracovníků a nemůžeme vynechat ani jednotlivé soubory ZUČ, které se starají o obsahovou náplň klubu.

Hlavní váhu v programové části tvoří přehlídky a vystoupení souborů jak vlastních, tak i z ostatních klubů v rámci kraje.

Ať již vezmeme Divadelní studio Josefa Skřivana, Hádivadlo, Divadlo v kočíku, Soubor LŠU uherské Hradiště, Nepojízdná housenka, existují i další - bezejmenné - zatím bez tradice a bez vavříků, ale s nadšením a chutí něco dokázat.

Hudební skupiny Poutníci, Kyvadlo, Stíny, recitační kolektivy, mladí výtvarníci, mladí literáti, to vše je v programech jednotlivých klubů mládeže pevně zakotveno. Významnou úlohu sehrávají kluby mládeže v přehlídkách a soutěžích Festivalu zájmové umělecké činnosti, kdy tradiční soutěže dostávají mladý charakter a kvalita je rok od roku vyšší. O tom konečně svědčí výsledky jihomoravských souborů v národních a celostátních přehlídkách.

V posledním období nám nestačí mít profesionální kluby mládeže, ale rozšiřujeme jejich působnost i na kluby a klubovny v místech bydliště, na vesnicích, závodech a ve školách. Poradenská služba a metodické středisko pomáhá mladým a nezkušeným vytvářet dramaturgii, náplň a kvalitní obsah těchto zařízení.

V Jihomoravském kraji se podařilo na půdě klubové práce vytvořit systém, který má pevný řád a pevné zásady, podařilo se zasít v myšlení mladých lidí semínko zájmové umělecké činnosti. Jsme přesvědčeni, že v dalších letech budeme sklízet plody naší společné práce.

Jaroslav Kresa
ideologické oddělení KV SSM

nepojízdná housenka

Pluje loď na sluneční straně
a možná pluje právě k nám.
Josefe Horo, kapitáne,
není to snad tvůj Heloman?

K. Kapoun

Fiktivní otázky po odhorování

Vzácná věc se děje při představení mladého brněnského souboru Nepojízdná housenka Horování aneb Zahodit všechny hračky pro jedinou: na jedné lodi k nám připlouvá usměvavý zachmuřený tichý kapitán se čtyřmi arogantními plavčíky, na nichž je mimochodem vidět, že svého kapitána mají rádi.

Zahodit všechny hračky pro jedinou, to znamenalo také zahodit devět možných výkladů Hory a vzít (objevit?) jeden: výklad, kterým by na co nejvíce místech zasouzněly

verse prvního českého národního umělce, dávno pohřbeného, s aktuálními názory osmnáctiletých. K tomu že by se hodil právě Hora? Hodil se.

Co znamenala stěna papírových krabic s krabicí "Josef Hora" uprostřed? Stěna, před níž (lépe: při níž) hrát na kytaru nešlo (pieta), která musela být rozmetána neurvalými agresory, aby bylo promluveno? Přece stěnu úhledně navršených českých básníků, kteří v našem vědomí skatulemi plnými papíru jsou. Všimli jste si, že krabice se jménem Hora byla z povalené změní v lidně vyjmuta a postavena před diváky? A všimli jste si, že po rozboření stěny je (v první třetině) činěn pokus alespoň zčásti stěnu opět vystavět (což se podaří)? Housenka skutečně zahazovala po celé představení hračky pro jedinou. Tou jedinou byl (zdát se mohlo něco jiného) ve svém důsledku básník. Hora témat válka, láska a tvorba. Že už ne básník ticha, vlnností, proluněných dále? Ale vždyť budiž.

Hora byl básníkem pěti šesti témat a jednoho tuctu motivů. Objevně a v překrásných jevištních metaforách jsme byli prostupováni několika z nich. Za všechny motivy strun v člověku. Za jeho "udělání", Housenka, dík.

Proč jste nezarecitovali všechno tak, jak byste sami chtěli? - Ano.

A na závěr lze s radostí napsat, že Nepojízdní jsou svým představením "svědkem rozhodného boje, k němuž se troubí nad námi." Prozřetelnost jim oči ponechává. Ať jim slouží! Za rozhrnutým horizontem na konci představení objevivší se "nouzový východ" byl zamknutý.

Zbyněk Vybíral

DIVADELNÍ TĚLOMRSKÁNÍ

Hned po snídani každý z absolventů divadelní dílny absolvuje zvláštní hodinu, které my redaktoři říkáme trošku nevážně "tělomrskání". Pro tato kondiční cvičení se dostavil člen Divadla na okraji, známý aktér divadelních setkání, Miki Jelínek, a to přímo v neobvyklé sestavě se svojí fenkou Lizou.

Při letmém pohledu škvírou ve dveřích celé cvičení vyhlíželo zcela nenápadně. Všichni frequentanti Divadelní dílny spočívali na zemi a dobrou čtvrt hodinu relaxovali. Nicméně jsem Miki Jelínka potkal, jak za sebou táhne vysoké štafle. Právil, že je to cvičební pomůcka. A skutečně. Pravda se objevila hned v zápětí. Štafle vévodily tělocvičnému sálu a Miki Jelínek vysvětloval postup dalších cviků. Pochopil jsem, že právě v tomto cvičení jde o soudržnost divadelního souboru, o získání pocitu, že kolektiv dovede podpořit kohokoliv ze svých členů.

Toto je výklad ve skrze osobní, a proto jsem požádal o pár slov Miki Jelínka: "Hlavním cílem každodenních cvičení je především rozcvička to je fyzické uvolnění a aktivizace pro další práci ve skupinách. Repertoár zvolených cvičení vychází, jak z oblasti

základů techniky jevištního pohybu (především těch nejobecnějších, v nichž bývá podstata nejčastějších nedostatků), tak také z různých systémů psychofyzické dramatické výchovy v rozsahu od skupinové dynamiky přes individuální orientaci ve vlastní osobnosti až po rozvoj tvořivosti.

Časový rozsah cvičení v koncepci letošní dílny určuje, že jde především o přehled základních přístupů se dvěma možnými výslednicemi, a) že si jednotliví účastníci mohou uvědomit případné vlastní nedostatky (i přednosti), b) že se dovědí něco o možnostech dalšího zacházení s nimi. Rozhodující je u každého poměr rozumového a citového přístupu, jejich vzájemná emancipace a následné vytváření vazeb mezi nimi.

To všechno vytváří základní obsah pohybové dramatické výchovy, která má velký výz-

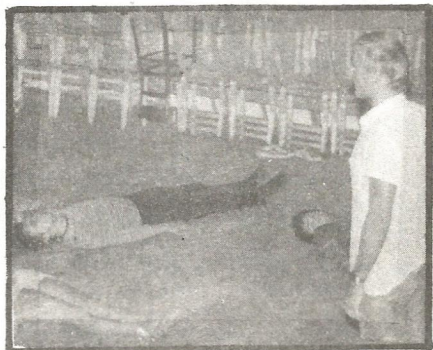
nam především pro hereckou práci, může však navíc v závislosti na konkrétním charakteru divadelní skupiny přispět i ke koncepci její tvůrčí činnosti. Na rozdíl od pantomimické výchovy, která sleduje pohyb jako výrazový prostředek, zdůrazňujeme obecnější souvislosti, především ve vztahu koncentrace - relaxace a ve zpětných vazbách mezi tělesnou aktivitou a emocí. Proto také pracujeme s hudbou, která sama o sobě je vlastně také stylizovaným pohybem s obdobnými zpětnými vazbami. A to je asi tak všechno".

Co pro vás znamená divadelní dílna?

Jiří Malý, vedoucí provozního úseku DK ROH KSB:

Že se ptáte. Zajišťujeme po celou dobu provoz našeho střediska. Sám patřím k dlouholetým členům ochotnického divadla a stálým návštěvníkům Jiráskova Hronova. Je však těžké zajistit potřebné prostředky pro tak nekonvenční společnost jaká se sešla na vaší Dílně. Lektori vašeho semináře objevili zadní schodiště jako ideální prostor pro svoji výuku. S tím jsme předem nepočítali, takže jsme zde složili všechno nepotřebné z ostatních místností Domu kultury. Překvapením bylo i to, že mnozí z účastníků prolézali provazištěm našeho Velkého sálu, prolézali všemi prostorami Domu kultury, cvičili na jevišti i v jeho zákulisí. Konečně, nám to nevadí, alespoň máme všechny prostory pěkně vysmeččené a tedy i připravené na nadcházející sezónu. To víte, uklízeček je všude málo.

KDE JSME SE TO OCITLI.....

Hned první den jsme začali bloudit po prostorách, které se staly působištěm naší letošní divadelní dílny. Jedna třída cvičí ve Velkém sále - další třída je ve Dvořaně Zdeňka Nejedlého, třetí v Technickém kabinetě, zahraniční delegace najdete v klubovně, redakce našeho Zpravodaje je u švadlenek - a to už je pro hledání větší oříšek. Proč? Dílně slouží tento týden celý Dům kultury ROH Královopolské strojírně Brno. Komu slouží v průběhu roku, jaké je to vlastně zařízení, na to jsme se zeptali jeho ředitelky, Jany Purketové. "Podstatu snad vystihuje už název našeho zařízení, staráme se o kulturně výchovnou činnost pracujících našeho podniku. Navíc máme působit i pro zdejší brněnský obvod." Na Dílně se sešli mladí lidé, jaké možnosti mají jejich vrstevníci u vás?

"Na úseku práce s dětmi a mládeží jsme z větší části zaměřeni na mimoškolní výchovu. Našími pravidelnými návštěvníky jsou učni ze Středního odborného učiliště KSB. Jednak pro ně připravujeme besedy a přednáškové cykly

obecného charakteru z oblasti kultury, politiky a vědy, které se snažíme obohatit i tematickými okruhy, vycházejícími i z jejich požadavků.

Zveme tedy "účinkující" i z netradičních souborů, například pracovníky Zoologické zahrady, Svazarmu, teoretiky moderní hudby apod. Vznikly tak třeba pořady Novinky v automobilovém sportu, Vкус a nevкус, Naši filmoví herci, Ze života zvířat, Vtipná čeština a další. Pravidelně zařazujeme do programu i Pestré pondělí. Je to pořad, v němž dáváme vždy možnost některému z učňů, aby si část pořadu připravil sám a také v něm vystupoval. Pestré pondělky jsou určeny výhradně pro učně KSB, kteří si v rámci svých patronátních smluv zvou své hosty. Počítáme, že naši chlapci si většinou pozvou zase některé učiliště, kde převládají děvčata. Je to vlastně taková kombinovaná diskotéka, a současně také jediný zábavný pořad, který připravujeme sami. Ostatní zábavné pořady pro nás připravuje Krajské kulturní středisko s profesionálními umělci."

Rozvíjíte také zájmovou činnost?

Jistě, kromě různých kroužků máme z uměleckých oborů mandolinový orchestr Moravan, pěvecký soubor Lumír, Vojenský soubor písní a tanců Jánošík, Symfonický orchestr, Zábavný smyčcový orchestr, dechovku Královopolká, dětský národopisný soubor Mladá Hana, známý klub společenského tance ESTET, fotografický kroužek a Malé divadélko. Touto činností zajišťujeme pocho-pitelně nejen v této budově, ale i na dalších místech kde jsou zkušebny, klubovny apod." A co říci na závěr?

"Dům kultury pracuje od roku 1949, od roku 1951 v této budově. Využíváme jen její část, protože klub mladých Helios obhospodařuje CZV SSM KSB, naše kino využívá správa brněnských kin, restauraci provozují brněnské Restaurace a jídelny. Takže naše činnost není tak bohatá jako v jiných kulturních domech, kde využívají všech těchto možností. Vlastní náplň činnosti zajišťuje sedm odborných pracovníků, dvě knihovnice, které pečují o knihovnu odborů, jeden řidič a šest technicko-hospodářských pracovníků. Věřím, že jsme i pro vás připravili dobré podmínky a že se vám u nás líbilo.

- sj -

